

ДЕМИДЧУК Д.С.

студентка 1-го курсу правознавчого факультету (ЖФ)УСЗ, кафедра приватно-правових дисциплін,
м. Житомир

ПРОБЛЕМИ КОДИФІКАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Переважаючим напрямом упорядкування нормативної бази в більшості країн світу є кодифікація, її розвиток є однією з основних тенденцій становлення законодавства України, що зумовлено значною кількістю нормотворчих органів і численних змін, які вносяться до нормативно-правових актів. Нові закони, укази Президента України і нормативні акти інших органів вносять суттєві зміни до чинних актів, частина яких доповнюється новими приписами, інші змінюються або визнаються такими, що втратили чинність.

Охоплення значної кількості правового матеріалу обумовлено кодифікацією законодавства, що є необхідними для його подальшого розвитку та звільнення від застарілих актів і суперечливих норм. Аналіз чинних нормативних актів, групування правових приписів за певною схемою, створення єдиної системи актів є необхідною умовою ефективності правотворчої діяльності, яка сприяє усуненню недоліків та суперечностей у чинному законодавстві.

Усунення зазначених недоліків є можливим шляхом проведення поетапної систематизації нормативного матеріалу в усіх галузях законодавства та на всіх рівнях нормативного регулювання. Якщо вчасно не здійснювати упорядкування чинної нормативної бази, яка в наш час збільшується досить швидкими темпами, у майбутньому виникнуть значні труднощі у використанні чинних норм права.

Українське законодавство формується в умовах складної трансформації економічної, соціальної та політичної сфер життя країни. Інтенсивність розвитку законотворчого процесу зумовлено потребами реформування нашого суспільства, переходом його до ринкової економіки та розбудовою правової держави. Для забезпечення цього процесу в Україні накопичено значну кількість різноманітних правових нормативних актів. Нині спостерігається стійка тенденція до прискореного збільшення загальної кількості нормативно-правових актів, що приймаються у системі законодавчої та виконавчої влади. Отже, українське законодавство на даному етапі є складним, багатогалузевим утворенням, що потребує систематизації.

Для спрощення й ефективності орієнтації в нормативному матеріалі його слід постійно приводити до певної системи, адже в Україні приймаються нові нормативні акти, змінюються існуючі, відміняються застарілі, тобто відбувається інтенсивний законотворчий процес.

Сьогодні в Україні темпи правотворчої і насамперед законодавчої діяльності як ніколи дуже високі. Створюються сотні і тисячі нових нормативних актів, що суттєво змінюють характер та деякі аспекти правового регулювання. Але, якщо на сьогодні не займатися упорядкуванням чинної нормативної бази, яка зростає швидкими темпами, в майбутньому виникнуть значні труднощі щодо знаходження і використання чинних норм права. Це ускладнюється і тим, що сьогодні, в час коли інтенсивно розвивається правова система України, необхідно терміново вирішити долю формально чинних нормативних актів та їхніх частин, які повністю або частково суперечать новим нормативним рішенням або безнадійно застаріли [1,с.69].

Теперішній стан діючої системи українського законодавства характеризується вкрай складними і суперечливими процесами. Це пояснюється тим, що політичні, економічні та соціальні реформи, що здійснюються в Україні, вимагають постійного законотворення, його всебічного та ефективного впливу на процеси перетворення в країні. Процес законотворчості відбувається в нестабільній обстановці економічного і фінансового реформування, соціальної напруженості в суспільстві. Курс на прискорення реформ підштовхує законодавця до більш оперативного регламентування сучасних суспільних відносин, що, природно, позначається на якості законодавства та його ефективності.

Усунення зазначених недоліків може бути здійснено лише шляхом проведення поетапної систематизації, зокрема, кодифікації нормативно-правового матеріалу в усіх галузях законодавства та на всіх рівнях нормативного регулювання [2,с.128].

Певну дестабілізацію у структурний розвиток українського законодавства вносять загальносвітові інтеграційні процеси, що супроводжуються поглибленням взаємозв'язку українського і міжнародного права. Запозичення міжнародно-правових принципів, інститутів і норм, які важко впнути

в систему української правової дійсності, нерідко викликає суперечності в процесі реалізації українських законів та інших нормативних актів.

Зазначені проблеми мають комплексний характер, їх практичне рішення багато в чому залежить від рівня розвитку і пізнання процесу систематизації українського законодавства. З огляду на свою природу і функції система правових актів має розвиватися в напрямку логічної завершеності, несуперечності, цілісності. Сьогодні існують об'єктивні складнощі у розвитку цієї системи, зумовлені зокрема тим, що досить інтенсивна правотворчість і стрімке зростання потоків юридичної інформації тягнуть за собою негативні наслідки. Так, зі збільшенням кількості законів зростає коефіцієнт суперечливості, непослідовності нормативних правових актів ті, що приймаються, як правило погано узгоджуються з існуючими нормами [3, с.267]. Точність і ясність правових формулювань, їхній логічний зв'язок і послідовність, використання єдиних прийомів викладу юридичних приписів та структурних елементів нормативно-правових актів багато в чому визначають ефективність їх дій. Кодифікація законодавства вимагає певної послідовності здійснення процесу законотворчості, урахування та передбачення взаємозв'язку і взаємодії законодавчих актів, обов'язкову узгодженість кожного нового законодавчого акта з конституційними нормами, актами своєї та інших галузей права, з максимальним використанням досвіду світового законодавчого досвіду. Крім того, системний розвиток законодавства залежить від правової термінологічної упорядкованості. Досить часто органи державної влади, створюючи правові норми, що містяться у різних правових актах, врегульовуючи одну проблему, користуються різними термінами, які іноді є застарілими, чи запозиченими і не відповідають дійсності [4, с.7]. Чим більше систематизованою є правова система держави, тим більш повно та ефективно врегульовані суспільні відносини, зведені до мінімуму суперечливості в правовому регулюванні.

У результаті такої роботи значно спрощується діяльність суб'єктів господарювання, державних органів, суддів, оскільки немає необхідності пошуку тієї або іншої норми права в розрізних правових документах, вирішується проблема неузгодженості норм права.

Кодифікація - важливий показник зрілості національної правової системи, забезпечення системності та плановості у розвитку законодавства, що є необхідним на сучасному етапі. Тому основним напрямом удосконалення українського законодавства в майбутньому має стати курс на поступове здійснення його загальної кодифікації.

З точки зору практики систематизації законодавства необхідно визначити, що це - дієвий інструмент, який дає змогу усунути зазначені труднощі, оптимізувати процес формування якісної законодавчої бази, що відповідає би інтересам суспільства. Систематизація законодавства є закономірним станом його розвитку і приводить до створення гармонійної, внутрішньо узгодженої системи законів і підзаконних актів.

Кодифікація позитивно впливає на досягнення доступності законодавства, а, отже, дає можливість правильно його застосовувати і є важливим чинником правового виховання населення [4, с.14].

Таким чином, мова йде про необхідність удосконалення існуючого масиву нормативно-правових актів шляхом їх науково обґрунтованого опрацювання з урахуванням об'єктивних потреб суспільного життя. Як підтверджує світовий досвід, оптимальним шляхом досягнення цієї мети є кодифікація законодавства.

Отже, проблема кодифікації нормативно-правових актів була і залишається актуальною, її поява об'єктивно зумовлена необхідністю впорядкування зростаючої кількості нормативно-правових актів, які врегульовують нові відносини, що виникають у зв'язку із суспільним розвитком.

Список використаних джерел:

- 1.Верглес Д.Є. Проблеми кодифікації законодавства / Верглес Д.Є. // Часопис Київського університету права, 2011. - №4. - С.68 - 69.
2. Систематизація законодавства в Україні: проблеми теорії і практики. матеріали міжнародної науково-практичної конференції. - К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1999. - 600 с.
3. Загальна теорія держави і права: підручник. / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. - К.: Кондор, 2006. - 477 с.
4. Онищенко Н.М. Систематизація законодавства України: проблеми та перспективи вдосконалення: монографія. - К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. - 220 с.